

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ FDTD ДЛЯ АНАЛІЗУ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ АКУСТИЧНИХ ХВИЛЬ В СТРУКТУРНО НЕЛІНІЙНИХ СЕРЕДОВИЩАХ

Лісовець С.М., Ківа І.Л.

*Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна
ser_lis@voliacable.com, kiwa.igor@yandex.ru*

Розглядається чисельний метод Finite-Difference Time-Domain (FDTD) для випадку одновимірного розповсюдження акустичної хвилі, який є дуже поширеним і полягає в застосуванні двошарової схеми обчислень. Причому згідно з методом FDTD механічна напруга σ і коливальна швидкість v в акустичній хвилі розраховуються по черзі (спочатку σ , потім v , тоді знову σ і так далі) згідно із рівномірними просторовими і часовими координатними сітками. Розрахунок зміни Δv коливальної швидкості v передбачає застосування другого закону Ньютона для суцільного середовища, який після заміни диференціалів їх приростами має вигляд

$$\rho \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{\Delta \sigma}{\Delta x} + F,$$

де ρ – щільність середовища; F – сторонні сили, які впливають на середовище (наприклад, короткий акустичний імпульс або пакет акустичних коливань).

Розрахунок зміни $\Delta \sigma$ механічної напруги σ передбачає застосування моделі Кельвіна-Фойгта для в'язкопружного середовища, яка також після заміни диференціалів їх приростами має вигляд

$$\Delta \sigma = C \frac{\Delta v}{\Delta x} \Delta t + \eta \frac{\Delta v \Delta v}{\Delta x},$$

де C – пружність; η – динамічна в'язкість.

Відмінність застосування запропонованого методу FDTD полягає в тому, що робилася спроба розрахувати розповсюдження акустичної хвилі не через однорідні середовища (ці розв'язки вже відомі), а через середовища, які утримують певні дефекти. Наприклад, наявність в середовищі розшарувань або зон корозії моделюється тим, що змінюються такі параметри середовища, як його щільність ρ , пружність C і динамічна в'язкість η . Також дуже суттєвою перевагою методу FDTD є те, що досить легко моделювати наявність в середовищі різних за кількістю і видами дефектів, наприклад, різних за розмірами зон корозії та різних за наповненнями тріщин.

При моделюванні для розрахунків наступних значень σ і v застосовувалися інтерполяційні формули, що дозволяли зменшити просторовий Δx і часовий Δt кроки (зменшуючи тим самим необхідний об'єм пам'яті), але водночас збільшували необхідний об'єм обчислень.

Для програмної реалізації методу FDTD застосовувалася мова програмування C# і середовище розробки Visual Studio 2012.

Ключові слова: механічна напруга, коливальна швидкість, двошарова схема обчислень, структурно нелінійне середовище.